

Współpraca Okręgowego Urzędu Probiernego z Wydziałem Metali Nieżelaznych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie

Cooperation between the Regional Assay Office in Krakow and the Non-Ferrous Metals Faculty at the AGH University of Science and Technology in Cracow

Aleksandra Górkiewicz-Malina (Dyrektor OUP w Krakowie)

Niniejszy artykuł zawiera informację o ponad dwudziestoletniej współpracy Okręgowego Urzędu Probiernego w Krakowie z Wydziałem Metali Nieżelaznych Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

This article includes an information about more than twenty years of cooperation between the Regional Assay Office in Krakow and the Non-Ferrous Metals Faculty at the AGH University of Science and Technology in Cracow.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie informacji o ponad dwudziestoletniej współpracy Okręgowego Urzędu Probiernego w Krakowie z Wydziałem Metali Nieżelaznych Akademii Górniczo-Hutniczej. Dyrektor OUP w Krakowie jest absolwentem tego Wydziału i wieloletnie kontakty z kadrą naukową WMN stały się inspiracją do podjęcia tego typu współpracy. Jej charakter był – i nadal jest – bardzo różnorodny, a prowadzona jest w następujących formach:

- zapoznanie studentów z charakterem pracy i wyposażeniem technicznym Wydziału Technicznego oraz Wydziału Nadzoru Okręgowego Urzędu Probiernego w Krakowie;
- praktyki i staże studenckie w Urzędzie;
- prowadzenie przez dyrektora OUP seminariów w zakresie prawa probiernego;
- pomoc w przygotowaniu prac licencjackich i magisterskich, w ich recenzowaniu oraz – w wielu przypadkach – uczestnictwo w obronach tych prac;
- uczestnictwo kierownictwa OUP w uroczystościach organizowanych przez WMN, w szczególności w inauguracjach kolejnych lat „Roku akademickiego WMN”, jak również uczestnictwo władz WMN w ceremoniach jubileuszowych OUP w Krakowie;
- czynny udział przedstawicieli uczelni w pracach grup roboczych ds. technologii i metod badania stopów metali szlachetnych oraz ds. biżuterii unikatowej i kamieni jubilerskich, powołanych w ramach Konsultacyjnego Zespołu ds. Probiernictwa.

W latach 90. ubiegłego stulecia, w chwili gdy przestała obowiązywać reglamentacja na metale szlachetne,

rozpoczął się import takich wyrobów, a towarzyszył temu napływ przedmiotów wykonanych ze stopów o nowych, nietypowych składach. Zmieniły się wówczas potrzeby rynkowe i zainteresowanie konsumentów wzornictwem, barwami metali szlachetnych, jak również jakością użytkowanych stopów. Wcześniej popularyzacja działalności i funkcji krajowych urzędów probiernych na lokalnych uczelniach ograniczała się jedynie do zapoznawania studentów z własnościami metali szlachetnych oraz do prezentacji tabel wizerunków cech probiernych, obowiązujących na obszarze Polski. Diametralna zmiana podejścia konsumenta i wzrost jego wymagań w odniesieniu do nabywanej biżuterii oraz potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa obrotu, zaowocowała zwiększeniem zainteresowania zasadami obowiązującego systemu prawa probiernego oraz instrumentami ochrony rynku. Wraz ze wzrostem świadomości klientów sklepów jubilerskich, zainteresowanie zaczęła wzbudzać jakość i skład stopów, z których oferowane do sprzedaży wyroby zostały wytworzone oraz ich zgodność z obowiązującymi w kraju próbami dla danego metalu szlachetnego. Spowodowało to, że zaczęto interesować się działalnością polskich urzędów probiernych, które sprawują nadzór nad obrotem wyrobami ze stopów metali szlachetnych.

Zwiedzanie OUP w Krakowie

Specyficzny zakres działalności naszego Urzędu sprawił, że Wydział Metali Nieżelaznych przy AGH w Krakowie zaczął organizować dla swoich studentów wizyty w siedzibie OUP, które miały za zadanie

przybliżenie im działalności w obszarze badania i oznaczania cechami probierczymi wyrobów, jak również w zakresie nadzoru nad rynkiem, sprawowanego poprzez kontrole podmiotów prowadzących obrót wyrobami z metali szlachetnych. W trakcie takich pobytów w Urzędzie studenci mają możliwość zapoznania się z jego strukturą organizacyjną, jak również z zadaniami realizowanymi na poszczególnych stanowiskach pracy. Zawsze szczególne zainteresowanie odwiedzających budzi badanie wyrobów metodą przybliżoną, na kamieniu probierczym. Studenci mają możliwość zapoznania się ze specjalistyczną aparaturą oraz stosowanymi metodami badania stopów metali szlachetnych. W każdym roku akademickim do Urzędu przychodzą trzy lub cztery grupy studentów. Cieszy nas to duże zainteresowanie specyfiką naszej pracy. Każdorazowo staramy się przygotować dla nich komplety specjalistycznych materiałów poglądowych. Od dwóch lat tego typu wizyty w Urzędzie są również organizowane dla studentów Wydziału Odlewnictwa i Ceramiki.

Praktyki i staże w OUP w Krakowie

Począwszy od roku akademickiego 2007/2008, na Wydziale Metali Nieżelaznych, tak jak i na całej Akademii Górniczo-Hutniczej, zaczął obowiązywać dwustopniowy system studiów (tzw. System Boloński), który podzielił charakter dotychczasowej nauki na studia pierwszego stopnia – inżynierskie (7 semestrów) i studia drugiego stopnia – magisterskie (3 semestry). Na studiach II stopnia, na kierunku: Metalurgia, utworzono trzy specjalności: metalurgia i recykling metali nieżelaznych, przeróbka plastyczna oraz metale szlachetne w przemyśle i jubilerstwie. Ta ostatnia specjalność dała asumpt do organizowania w naszym Urzędzie, w porozumieniu z władzami WMN, praktyk i staży dla studentów tej specjalności. Zarówno praktyki, jak również staże, odbywają się głównie w miesiącach letnich, w okresie przerwy międzysemestralnej. Do 2015 r. zarówno praktyki, jak i staże w Urzędzie odbywały się w oparciu o bieżące ustalenia dokonywane pomiędzy kierownictwem OUP a władzami WMN. Na ich podstawie podpisywano stosowne porozumienia między obydwooma instytucjami, zawierające harmonogram stażu lub praktyki. Na Wydziale Technicznym OUP (uprzednio – w Obwodowym Urzędzie Probierczym w Krakowie) wyznaczano osobę odpowiedzialną za przebieg praktyki lub stażu. Po jego zakończeniu uczestnik musiał opracować i przedłożyć szczegółowe sprawozdanie z przebiegu praktyki, podpisane przez osobę pełniącą funkcję opiekuna i zatwierdzone przez Dyrektora OUP w Krakowie, który w porozumieniu z opiekunem praktyki wystawiał ocenę z jej przebiegu. Ocena przesyłana była albo do Pełnomocnika Dziekana ds. Praktyk w WMN,

albo do Prodziekana odpowiedzialnego za sprawy naukowe.

Od 3 marca 2015 r. Rada Ministrów wydała zalecenia dotyczące praktyk studenckich w urzędach administracji rządowej oraz w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych.

Praktyki
w administracji
rządowej

Celem tych zaleceń jest zwiększenie możliwości zdobycia przez studentów doświadczenia zawodowego i podniesienie kompetencji, co ma ułatwić potencjalnym absolwentom płynne przechodzenie z etapu edukacji do etapu zatrudnienia. Wprowadzone zalecenia nie dokonały większych zmian w dotychczasowym trybie organizowania praktyk i staży w naszym Urzędzie. Nowością stanowił jedynie wprowadzony obowiązek umieszczenia informacji o praktykach na stronie internetowej Urzędu oraz prowadzenie dokumentacji dotyczącej praktyk zgodnie z wzorem, na specjalnych formularzach. Dotyczy to porozumienia z uczelnią, skierowania z uczelni, harmonogramu, jak również sprawozdania, oceny i zaświadczenia o ukończeniu praktyki. Nie miało to wpływu na merytoryczną stronę praktyk, a jedynie sformalizowało ich tryb i sposób dokumentowania.

Seminaria „Prawo probiercze”

Zmiany organizacyjne i strukturalne na Wydziale Metali Nieżelaznych, szczególnie te związane z wprowadzeniem dodatkowej specjalizacji: „metale szlachetne w przemyśle i jubilerstwie” sprawiły, że władze WMN zwróciły się do Kierownictwa OUP w Krakowie z prośbą o rozważenie możliwości prowadzenia przez przedstawiciela Urzędu seminarium na temat prawa probierczego dla osób, które zadeklarowały chęć ukończenia tej specjalizacji. Dotychczas odbyły się trzy takie seminaria, w latach akademickich 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015. Seminaria prowadzone były przez Dyrektora OUP w Krakowie, na podstawie opracowanego przez niego harmonogramu, obejmującego tematykę przewidzianych w ramach seminarium dziesięciu wykładów. Na każde spotkanie przygotowano multimedialne prezentacje, omawiające takie zagadnienia, jak: obowiązujące prawo probiercze, metody badania i oznaczania wyrobów z metali szlachetnych, nadzór nad rynkiem metali szlachetnych, próby dla wyrobów i wizerunki krajowych cech probierczych oraz ich honorowanie w Europie, po przystąpieniu RP do UE, a także sprawy dotyczące członkostwa Polski w Konwencji o kontroli i cechowaniu wyrobów z metali

szlachetnych. Każde seminarium kończyło się testem sprawdzającym wiedzę oraz oceną uwzględniającą obecność na wykładach i wyniki testu. Liczba uczestników seminarium oscylowała od 20 do 30 osób.

Prace dyplomowe

Kolejny element współpracy z AGH to pilotowanie lub pomoc w przygotowaniu prac licencjackich i magisterskich, ich recenzowanie oraz uczestnictwo w obronach tych prac. Tego typu działania to obopólna korzyść dla naszych instytucji. Przepisy obowiązującej ustawy z dnia 1 kwietnia 2011 r. Prawo probiercze (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 886 oraz z 2018 r., poz. 650) nie przewidują prowadzenia prac badawczych w polskich urzędach probierczych. Zresztą bieżące obciążenie naszych jednostek badaniem i oznaczaniem wyrobów z metali szlachetnych, jak również potrzeba terminowej realizacji zleceń oraz konieczność sprawowania nadzoru nad rynkiem, przy tak niewielkim zatrudnieniu (73 etaty na obsługę dziewięciu województw), z przyczyn oczywistych uniemożliwiają podjęcie tego typu działalności. Kontakty z uczelnią i możliwość konsultowania spraw badawczych rekompensują brak tego rodzaju działań w laboratoriach OUP, szczególnie jeśli pojawia się jakiś problem techniczny. Uczelnia wdraża wówczas działania badawcze w dziedzinie, którą zainteresowany jest Urząd. Realizowane są one w formie prac naukowych, wykonywanych przez studentów, pod nadzorem kadry akademickiej.

Bardzo często tematy tych prac były ustalane w porozumieniu z Urzędem i pozwoliły na rozwiązanie niektórych naszych problemów. Dotyczyło to przede wszystkim prac typowo badawczych, w wyniku realizacji których rozwiązano na przykład problem występujących różnic w próbie wyrobów, otrzymywanych metodą odlewania, czy wpływ dodatków stopowych, takich jak glin i bizmut na próbę stopów srebra itp.

Przykłady tytułów prac technologicznych:

- „Porównanie własności wytrzymałościowych i plastycznych srebra i jego jubilerskich stopów z miedzią próby 800 i 930”;
- „Wpływ dodatku bizmutu w stopach srebra na podejmowanie decyzji o próbie probierczej oraz wyborze metody analizy składu stopu”;
- „Zjawisko niejednorodności chemicznej w wyrobach wykonanych metodą odlewania ze złota próby 0,585”.

Ponadto, kilka prac o charakterze teoretycznym pozwoliło na uzyskanie informacji dotyczących znaków imiennych, wizerunków cech probierczych oraz nieznaną dotąd informacji na temat polskiego probiernictwa. Przykłady takich prac, to:

- „Przegląd stopów metali przeznaczonych do produkcji monet oraz ocena ich własności”;

- „Znaki na wyrobach ze srebra na terenach Polski”;
- „Porównanie prób i cech dla wyrobów ze stopów metali szlachetnych obowiązujących w krajach członkowskich UE w odniesieniu do prób i cech konwencyjnych”.

Prace dyplomowe – magisterskie i inżynierskie – studentów WMN

Przy opracowaniu tych prac Urząd umożliwiał wykonanie części badawczej, szczególnie w zakresie badania metodą przybliżoną, jak również metodami analitycznymi, w siedzibie jednostki. Udostępniano dyplomantom również literaturę i publikacje będące w naszym Urzędzie, a także przeprowadzano wiele spotkań konsultacyjnych zarówno z dyplomantami, jak też z promotorami ich prac.

Uczestnictwo w uroczystościach

Ciekawą formę współpracy między naszymi instytucjami stanowi także uczestnictwo Kierownictwa OUP w specjalistycznych konferencjach, jak również w uroczystościach organizowanych przez WMN, między innymi w inauguracjach kolejnych lat „Roku akademickiego WMN”, jubileuszy WMN. Władze Wydziału uczestniczą zaś w jubileuszowych obchodach rocznic 160- i 170-lecia krakowskiego Urzędu.

Konsultacyjny Zespół ds. Probiernictwa

Uzupełnieniem opisanej wyżej współpracy obydwu instytucji stało się zaproszenie przedstawicieli Wydziału Metali Nieżelaznych i Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej do

Inauguracja Roku Akademickiego 2017/2018 na WMN

pracy w powołanym w styczniu 2017 r., przez Prezesa Głównego Urzędu Miar, Konsultacyjnym Zespole ds. Probiernictwa. Przedstawiciele tych wydziałów biorą udział w pracach grup roboczych ds. technologii i metod badania stopów metali szlachetnych oraz ds. biżuterii unikatowej i kamieni jubilerskich. W pracach Zespołu uczestniczą również pracownicy OUP, organizacji jubilerskich i stowarzyszeń branżowych oraz przedstawiciele największych krajowych firm złotniczych, zainteresowanych tematyką metali szlachetnych. Do najważniejszych zadań Zespołu należy rozwiązywanie problemów, jakie występują we współpracy branży jubilerskiej z urzędami probierczymi. Praca w Zespole sprzyja także integracji środowiska oraz umożliwia konsultacje dotyczące tworzenia regulacji prawnych, obowiązujących w dziedzinie obrotu wyrobami z metali. Mamy nadzieję, iż wynikiem prac Zespołu będzie rozszerzenie zakresu działania OUP o nowe obszary kompetencyjne, dotyczące między innymi

gemmologii oraz badań zawartości stopów metali szlachetnych, wykorzystywanych w przemyśle wysokich technologii.

Przedstawiciele ww. wydziałów AGH aktywnie uczestniczą w spotkaniach tych grup roboczych, które mają za zadanie rozwiązać problemy dotyczące opracowania technologii otrzymywania stopów metali szlachetnych o określonych składach. Będą one mogły znaleźć zastosowanie, jako wzorce, przy badaniu wyrobów metodą przybliżoną, na kamieniu probierczym, we wszystkich wydziałach Okręgowych Urzędów Probierczych w Krakowie i w Warszawie. W ramach prac Zespołu rozpoczęto również działania w kierunku opracowania podstaw prawnych w celu objęcia państwowym nadzorem rynku kamieni jubilerskich. Wcześniej było to praktykowane do 1986 r. jedynie w Urzędzie Probierczym w Krakowie, ale ten obszar działań OUP nigdy nie rozwinął się na większą skalę. Obecnie, jeśli te zamierzenia zostaną zrealizowane i pojawią się odpowiednie regulacje prawne, planowane jest kompleksowe szkolenie kadry i uruchomienie pracowni gemmologicznych we Wrocławiu – w Wydziale Zamiejscowym OUP w Krakowie oraz w Białymstoku – w Wydziale Zamiejscowym OUP w Warszawie. Członkiem nowo powołanej grupy konsultacyjnej ds. regulacji w dziedzinie kamieni szlachetnych jest przedstawicielka Akademii Górniczo-Hutniczej.

Długoletnia tradycja i wymierne, pozytywne efekty współpracy pomiędzy Okręgowym Urzędem Probierczym w Krakowie i wydziałami Akademii Górniczo-Hutniczej wskazują na potrzebę jej kontynuacji oraz rozszerzenia zakresu tematycznego i zasięgu terytorialnego na obszar obydwu OUP.